

makreelstand in massale hoeveelheden in haar netten wist te vangen. Deze reductie blijkt nu een zegen te zijn geweest voor de andere vissoorten. De massa's oude haringen en makrelen van 10 jaar en meer met een zeer lage conversiefactor (geringe omzetting van opgenomen voedsel tot visvlees) verorberden in feite een te hoog volume plankton uit de Noordzee, ten nadele van de andere snelgroeiende vissoorten die wel een gunstige conversiefactor vertoonden. Het wegvallen van deze oudere makreel en haringpopulaties bracht meteen meer planktonvoedsel beschikbaar voor onze belangrijke vissoorten zoals tong, schol, kabeljauw, schelvis, wijting, sprot en zandspiering. Van een verhoogde vruchtbaarheid van de Noordzee is er dus helemaal geen sprake, wel heeft zich een verschuiving van het beschikbare voedsel voorgedaan. Het voedsel werd minder concurrerend voor de soorten die het — met de minste energieverliezen — direkt konden omzetten tot eigen weefselaangroei zodat we mogen stellen dat het voedsel economischer werd gebruikt. Ten koste van de verminderde haring- en makreelstand heeft zich een op zijn minst verdubbelde aanvoer van de meest belangrijke vissoorten in de Noordzee gemanifesteerd.

De recente hoge kabeljauwvangsten vertonen evenwel grote jaarlijkse schommelingen; in duizend ton uitgedrukt werden van 1967 tot en met 1974 respectievelijk de volgende vangsten gemaakt: 250, 285, 199, 255, 320, 346, 236 en 208. De reden van deze steeds wisselende vangsten moet gezocht worden in de grote fluctuaties die zich in de opeenvolgende broedjaren voordeden. In de beschouwde periode kan de volgende klassificatie worden gemaakt: sterke jaarklassen: 1969 en 1970; goede jaarklasse: 1972; zwakke jaarklassen: 1967, 1968, 1971 en 1973. Bij de kabeljauwvisserij is het thans zo dat de weerslag van de sterkte of zwakte van de jaarklassen onmiddellijk voelbaar is in de kwantiteit van de vangsten. Immers door zijn snelle groei wordt de kabeljauw reeds op een leeftijd van anderhalf jaar gevangen (bij een lengte van 30 cm.) en door de intense visserij is reeds na het aflopen van het tweede levensjaar meer dan 75 % van het broedjaar opgevisst. Een sterke jaarklasse als bv. die van 1969 bestond aanvankelijk bij een leeftijd van 1 jaar uit ongeveer 363 miljoen stuks. Bij het ingaan van het derde levensjaar waren nog 76 miljoen stuks in zee aanwezig, hetzij nauwelijks 20 % en bij het ingaan

van het vijfde levensjaar bedroeg de stock ervan 8 miljoen stuks, dus amper 2 %.

Tussen anderhalf jaar en het bereiken van het derde levensjaar wordt dus de grootste hoeveelheid van een kabeljauwbroed weggevisst. Dat is werkelijk jammer omdat door de snelle groei tot het zesde jaar jaarlijks ongeveer 15 cm. lengte bijkomen. In biomassa uitgedrukt betekent het ook bv. dat tussen het eerste levensjaar en het zesde levensjaar (wanneer slechts 20 % van een broedjaar overschiet) het gewicht van een kabeljauw vertiendubbelt. In het geval dat bv. kabeljauw pas vanaf het zesde jaar zou mogen worden gevangen (bij een lengte van ongeveer 80 cm.) zouden de vangsten minstens het vijfvoudige van de huidige kunnen bedragen. Maar zover zijn we nog niet en zullen we wellicht nooit geraken.

Wel is het een feit dat er aan die biomassa thans reeds moet worden gedokterd. In het voorgaande bleek dat bij het ingaan van het derde levensjaar de dichtheid van het kabeljauwbroed nog nauwelijks 20 % bedroeg van het oorspronkelijk aantal. Dat is gering omdat juist bij de leeftijd van drie jaar de geslachtsrijpheid optreedt. Het dermate verdunnen door de visserij van geslachtsrijpe kabeljauw stelt meteen het probleem van de voortplanting in het daglicht. Konkreet gesteld blijven niet genoeg volwassen dieren over om voor de voortzetting van de soort te zorgen. Eenmaal deze noodzakelijke schakel is verbroken kan de crisis ten volle naar voren komen. Intussen is thans reeds de daling van de biomassa overduidelijk. De Noordzee stock bestond in 1971 uit 777 miljoen stuks kabeljauw, in 1972 uit 495 miljoen, in 1973 uit 339 miljoen en in 1974 uit amper 214 miljoen. **In vier jaar tijd is de stock meer dan gehalveerd geworden.** Een situatie om zich hierover ernstig te bezinnen. Gelukkig is er de komst van een nieuwe sterke jaarklasse, nl. deze van 1974. Ze komt reeds overvloedig voor in onze najaarsvangsten en zal — tijdelijk — de biomassa opnieuw doen stijgen. Maar eens te meer zou door een te intense bevissing van deze ongeslachtsrijpe 1- en 2-jarigen deze gunstige kentering maar een lapje op de wonde zijn. Vandaar de eis van de biologen om door de vangstbeperking de stock opnieuw leven in te blazen. Een krisistoestand is er vooralsnog niet, maar kwetsbaar is de kabeljauwstand terdege. De wankele toestand van de tongvisserij met de noodkreet SOS (Save Our Soles) van de visserijbiologen indachtig mag zich niet herhalen in de kabeljauwvisserij en daar zal wel iedereen mee instemmen die met het voortbestaan van de visserij bekommerd is.

HET GOEDE KEERPUNT ?

door Walter VAN ROOSE, Secretaris van de Bedrijfsraad voor Zeevisserij.

Men moet nooit wanhopen. In de loop van november is de markt, na maanden van slabakken, beginnen te herleven en kwamen er in onze vismijnen eindelijk nog eens topprijzen en topbesommingen voor.

Is dit het einde van de recessieperiode en tegelijk het startsein van de langverwachte heropleving ?

Het zou dwaas en vermetel zijn, voortgaande op de suksessen van een paar marktdagen, met de kop in de wind te lopen en nu al viktorie te kraaien.

Al te vaak worden in en over de visserij konklusies getrokken uit vaststellingen van één dag, één week, of uit losstaande feiten en belevenissen. Ook journalisten en andere buitenstaanders bezondigen zich dikwijls aan voorbarige en simplistische uitspraken. Een paar voorbeelden om dit duidelijk te maken. Zo is het in een zekere pers bvb. jarenlang de gewoonte geweest de reder wiens schip een besomming van meer dan 1 miljoen fr maakt, een miljonair te noemen. Bij de lezers bleef die term dan ergens in het achterhoofd hangen en werd er door sommigen onvermijdelijk uit afgeleid dat er in het zeevisserijbedrijf veel „rijke stinkers" moeten zijn.

Of er is een plotse overvloed van een of andere seizoengebonden vissoort, met inzinking van de markt en verwijzing tot vismeel, en weer gaan de poppen aan het dansen en wordt schande geroepen. Recente voorbeelden, nog vers in ieders geheugen : wijting, makreel, haring.....

De wet van vraag en aanbod is nu eenmaal zo oud als de wereld,

en men mag in de visserij nog altijd zijn handjes kussen dat er zo iets als een opvangeregeling bestaat. Waarbij toch moet worden vastgesteld dat, over een geheel jaar gezien, de totale opgevangen hoeveelheid t.o.v. de globale visaanvoer feitelijk te verwaarlozen is.

Liever dan zich op de indrukken van slechts een paar weken te baseren, lijkt het ons interessanter de evolutie van de Belgische zeevisserij op middellange termijn na te gaan.

De eerste en voornaamste vaststelling is en blijft dat de visaanvoer van jaar tot jaar achteruitboert. Het verschijnsel beperkt zich niet tot ons land; het geldt voor de hele West-Europese visserij en zelfs op wereldvlak. Maar dat is maar een magere troost.

Als we nagaan wat door de Belgische visserij aangeland werd — in eigen en in buitenlandse havens bijeengeteld — is 1972 het laatste jaar geweest dat de 50.000 ton overschreden werd. Sindsdien is het bergaf gegaan en voor de eindrekening van dit jaar wordt verwacht dat we zelfs beneden 39.000 ton zullen blijven.

De redenen van deze spectaculaire terugval zijn genoeg bekend : uitputting van de visstocks en vermindering van de vloot. Het ene is aan het andere gekoppeld en een spoedige verbetering lijkt nog niet voor morgen.

Wij zitten in een gemeenschappelijk schuitje samen met de andere

(Vervolg bladzijde 39)

(Vervolg van bladzijde 37)

visserijlanden uit West-Europa. De bijgeroepen dokter heet de Noord-Oost Atlantische Visserijkommissie en zijn voorschriften dragen allemaal dezelfde melding : quota.

Een soort dieet dus.

Voor ons is dat dieet nog draaglijk, we moesten de buikriem maar met één gaatje vernauwen, maar voor de Hollanders bvb. die last hadden van zwaarlijvigheid (te grote schepen) en te hoge bloeddruk (te zware motoren), komt de adering en de opgelegde vermageringskuur hard aan.

Het moet nog afgewacht worden of de behandelende geneesheren te Londen wel de juiste therapie hebben voorgeschreven. Het lijkt ook voor hen een beetje zoeken en tasten, en het genezingsproces kan wel enkele jaren aanslepen.

Inmiddels zit men opgescheept met nog een andere kwaal die heel Europa teistert, de gevolgen van de oliecrisis en de algemene recessie waaraan maar geen einde schijnt te komen. Dat betekent voor de visserij een echt drama door de scheefgegroeide verhouding tussen de galopperende kosten en de ter plaatse trappelende prijzen. Minder vis, maar ook minder geld, men dient geen tekeningetje te maken om te begrijpen dat er alom geweest is en geknars van tanden.

Veel cijfers ter staving zijn daarbij niet nodig. Slechts dit : de totale omzet in onze vismijnen gerealiseerd ligt NU lager dan deze van twee jaar geleden, terwijl de muntontwaarding tussen 1973 en 1975 alleen al meer dan 25 % bedraagt. Voeg daarbij dat de onkosten WEL blijven stijgen — en hoe ! — en ook de leek zal beseffen dat dit niet lang meer mag aanslepen of dat er brokken van komen.

Gerichte visserij of niet ?

ONDERZOEK VAN DE GEDRAGINGEN VAN HARINGEN DOOR MIDDEL VAN EEN KABELSONDE

door ir. G. C. VANDEN BROUCKE

In het kader van het onderzoek omtrent pelagische haringnetten voor middenslagtreilers werd in de maanden oktober en november door de werkgroep «Techniek in de Zeevisserij» (Commissie T.W.O.Z.) een reeks proeven uitgevoerd.

De proeven beoogden het testen en het eventueel in gebruik nemen van een kabelnetsonde voor de haringvisserij.

Deze netsonde — een kabelechlood — laat toe volgende gegevens te verklikken : (a) de verticale opening van het net, (b) de afstand tussen bodem en het net en (c) de plaats van de visschool ten opzichte van de zeebodem en het net.

Als net werd een nettype gebruikt dat uit vier identieke delen bestaat, het zogenaamde haringatoomnet.

Als voornaamste karakteristieken van het net gelden, dat :

- de boven- en onderpees een lengte hebben van 57 m,
- het net uit polyethyleen garen is vervaardigd,
- de maaslengte varieert tussen 800 en 38 mm en
- de kuil dubbel gebreed is.

De bovenpees wordt door twee à vier vlotters van 60 of 80 inch omhoog gehouden. Aan de onderkant van de zijpees wordt een gewicht van 25 à 30 kg bevestigd. De bovenste oplanger heeft een lengte van 60 vadem (109,80 m). De onderste oplanger is verdeeld in twee delen, nl. 20 à 24 voet aan de onderste hoek van het net bevestigd en 60 vadem (109,80 m) vanaf de gewichten.

Tussenbeide is een gewicht van 300 à 400 kg geplaatst. De functie van dit gewicht is tweërlei, nl. het net op een zekere diepte houden en het net openhouden.

De netsonde is bevestigd in het midden van de rug van het haringnet, juist achter de bovenpees. Daartoe wordt een stuk netwerk met fijne mazen op de rug van het net aangezet om te voorkomen

Aan het eind van de tunnel ziet men evenwel een lichtje verschijnen. Zoals gezegd, sedert november is er een greintje hoop op beterschap ontstaan. Is dit het goede keerpunt ? Het is mogelijk, maar nog ver van zeker.

Om te kunnen overleven zal bij de oriëntering en het begeleiden van de Belgische visserij naar een goed evenwicht dienen gezocht te worden tussen vloot, bemanning, visaanvoer en jaaropbrengst.

Daarvoor lijkt het best te streven naar een vissersvloot van ongeveer een 200 eenheden met een totale tonnemaat van 20.000 B.T. In de veronderstelling dat deze vloot door 1200 vissers bemand wordt en er jaarlijks een aanvoer van ±40.000 ton wordt bereikt, is het voor de economische leefbaarheid onontbeerlijk dat de jaaromzet, die nu amper 1,3 miljard fr. bedraagt, tot minstens 1,5 miljard fr. zou kunnen worden opgedreven.

Dat kan alleen wanneer de tendens tot heropleving van de jongste weken zich verder doorzet, en wanneer er te gelijk door het georganiseerd bedrijf zelf aan meer overleg, planning en samenwerking gedaan wordt.

Het herstel van de prijzen en van de marktrevolutie hangt af van een gunstig evenwicht tussen de vraag en het aanbod en van een positieve wending in de algemene conjunctuur. Beide factoren heeft men niet altijd in de hand, maar zij kunnen door het treffen van verstandige beleidsmaatregelen en door het aanscherpen van een geest van discipline en samenhang in belangrijke mate in goede zin worden omgebogen.

Moge er op dit terrein in het jaar 1976 ook iets nieuws en opbouwends tot stand gebracht worden, is het hetgeen wij de aanvoersector van onze zeevisserij van harte toewensen.

dat de netsonde door de mazen heen zou zakken.

De kabel wordt naar een boven nok van het net geleid, waar hij met een kliphaak wordt ingehaakt. Verder gaat de kabel van deze nok via een kabelrol naar de lier, die op de achterreling van het vaartuig staat opgesteld.

De kabel wordt eerst naar de nok van het net geleid om te voorkomen dat de bovenpees naar beneden wordt getrokken. Dit naar beneden trekken wordt veroorzaakt door het eigen gewicht van de kabel en de hydraulische weerstand.

In het midden van de onderpees wordt een lichte ketting van ca 10 m aangebracht teneinde een duidelijk echo van de onderpees te verkrijgen.

Wat betreft de proefomstandigheden kan worden aangestipt dat de experimenten aan boord van twee zijtrawlers werden uitgevoerd. Vaartuig A is gebouwd in 1963 en heeft een lengte van 27,80 m. De bruto tonnemaat bedraagt 89,83 BT en het heeft een motor van 375 pk. Vaartuig B is gebouwd in 1968 en heeft een lengte van 28,80 m. De bruto tonnemaat belooft 130,90 BT en het vaartuig wordt voortgestuwd door een motor van 420 pk.

Voorts dat de proeven werden uitgevoerd 30 à 35 mijl west, zuid-west van Scheveningen waar de diepte ongeveer 46 m bedraagt.

Tevens dient opgemerkt te worden dat gedurende de proefreis de weersomstandigheden goed waren nl. 2 à 4 Beaufort, zodat in gunstige omstandigheden kon worden gewerkt.

Zoals reeds werd aangestipt, kan via een netsonde, de verticale opening van het net, de afstand bodem-net en de relatieve stand van het net t.o.v. de visscholen worden nagegaan. Deze fac-

(Vervolg bladzijde 41)